

HANGYA

A „Hangya“ szövetkezetek pünkösdje.

Pünkösdi ünnepén a pünkösdi tüzes nyelvek erejével szeretnénk szólni szövetkezeteink lelkes tagjaihoz, hogy kitörölhetetlenül vésődjék mindekinek szívébe a Hangya szövetkezetekért való munkálkodás fontossága.

A pünkösdi újjászületés szövetkezeti életünkben, hasonlatosan az apostolok krisztusi hitének megtestesüléséhez, a szövetkezeti szellem megújulására az összesség érdekeinek egy akarattal együttes munkálására kell, hogy vezessen, hogy betölthesse azt a szerepet, mely a keresztyén eszme mellett a szövetkezeti eszmének is diadalra juttatását célozza.

A szövetkezeti pünkösdi eljövetelet csak önfeláldozó, megértő és öntudatos szövetkezeti munka segítheti elő, melyért dolgoznunk tartjuk legszentebb kötelességünknek. De manapság, amikor az anyagi eszközök rendkívül fontosak, sőt nélkülözhetetlenek, a nagy cél érdekében össze kell szednünk minden, nemcsak szellemi és erkölcsi, hanem gazdasági erőinket is.

A mi pünkösdi szózatunk nem lehet ezért más népünkhöz, mint, hogy a legteljesebb bizalommal, ragaszkodással támogassa gazdasági boldogulását célzó intézményeit, a Hangya szövetkezeteket és adja meg számukra azt a táplálékot, mely nélkül hasznos munkálkodást kifejezni és fejlődni nem tudnak. Mindenki, aki még nem szövetkezeti tag, siessen a szövetkezetbe belépni, a régi tagok pedig sokszorozzák meg üzletrészeik számát újabb jegyzések által, mert ezen cselekedetek a szövetkezetek pünkösdi újjászületésére fognak vezetni.

Az első erdélyi „Hangya“ Szövetkezet.

A Marostorda megyei Nagyernye község „Hangya“ fogyasztási és értékesítő szövetkezete folyó hó 13-án ülte meg 25 éves működésének jubileumát. A szövetkezet 1898. május 1-én tartotta meg alakuló közgyűlését. A mozgalmat Szabó György, ez idő szerint gyergyószentmiklósi róm. kath. főesperes kezdeményezte, aki mintegy 15 éven át lelkesedéssel, munkával, sőt anyagi áldozat nyújtásával küzdött a szövetkezet élén és háritotta el a kezdő és mindössze 1000 korona alaptőkével megindult fogyasztási szövetkezet működése elől a

csaknem legyőzhetetlennek látszó akadályokat. Az alakuló közgyűlésen a fiatal, ugyancsak abban az évben alakult „Hangya“ központ képviselőjében Balogh Elemér, ez idő szerint a magyarországi „Hangya“ szövetkezeti központ vezérigazgatója, a magyar szövetkezeti élet egyik legmarkánsabb vezéralakja vett részt és látta el gyakorlati tanácsokkal a szövetkezet tagjait és választott vezetőit.

Az óta 25 év telt el, népek, országok omlottak össze, de a kis nagyernyei szövetkezet mindig tökéletesebb módon működve, anyagi és erkölcsi javaiban gyarapodva, változatlanul szolgálja a benne tömörülő kiscgazdák jólétét és boldogságát. A szövetkezetnek saját háza van, ez idő szerint is lelkes vezetősége és szövetkezeti szellemű üzletvezetője, akik a szövetkezet ügyét saját ügyüknek tekintik.

A diszgyűlésen a Marostorda megyei testvérszövetkezetek képviselőjében Lengyel Gerő, „Hangya“ központi felügyelőbizottsági tag, a marosvásárhelyi szövetkezet ügyvezető alelnöke és e szövetkezet tisztviselői vettek részt, a központ képviselőjében pedig dr. Harmath János központi igazgató és Pozsonyi Vilmos, a marosvásárhelyi „Hangya“ áruraktár főnöke, valamint az áruraktár tisztviselői.

Szabó György esperes a szövetkezet igazgatóságához intézett megleghangu szép levélben köszönte meg az igazgatóság meghívását, miután sokoldalú hivatalos elfoglaltsága miatt meg nem jelenhetett.

Az ünnepségen résztvettek még céltudatos szövetkezeti szellemükről és lelkesedésükről ismert *marossárpataki* és *sáromberkei* szövetkezetek képviselői.

Az ünnepséget hálaadó istentisztelet nyitotta meg, ami után a katolikus iskolában tartott diszgyűlés következett, amelyen Oláh Károly plébános, szövetkezeti elnök meleg szavakkal emlékezett meg a szövetkezet alapítóiról és multjáról. Azután Lengyel Gerő mutatott reá a szövetkezeti szellem, lelkesedés és kötelességtudás, valamint a tagok szövetkezeti öntudatának nagy alkotó erejére és kapcsolatosan javaslatot terjesztett a gyűlés elé, mely szerint kéressék fel a központ, hogy a tagok szövetkezeti öntudatának nevelése tekintetében az eddigieknél még messzebbmenő intézkedéseket tegyen s e célból minden szövetkezetnél szervezzen az igazgatóság,

vagy felügyelő-bizottság néhány tagjából egy állandóan működő propaganda bizottságot, melynek kötelessége legyen a taggyűjtést és üzletrésztőke gyűjtést állandóan folytatni és rendszeres tevékenységgel a szövetkezeti tagok összes anyagi és erkölcsi erejét a szövetkezet támogatásához megszerezni. A javaslat egyhangu lelkesedéssel elfogadtatván, dr. Harmath központi igazgató tolmácsolta a központ képviselőjében a „Hangya“ szövetkezetbe tömörült mintegy 200,000 kiscgazda meleg üdvözlését a nagyernyei szövetkezetnek, amely elsőnek bontotta ki Erdély földjén az önzetlen, tiszta felebaráti szeretet szövetkezeti lobogóját. Reá mutat arra, hogy a rochdali 12 nyomorgó, szegény takács Angliában alakított első szövetkezete óta a szegénységből született és az önségtség elvére felépült szövetkezeti mozgalom ma már mintegy hatalmas nagy világáramlat hömpölyög át nemcsak Európán, hanem a világ minden országán, a gazdasági harc kiméretlenségével szemben, a kölcsönös együttműködés, egymás szeretete és támogatása érdekében mindenütt szervezve és tömörítve a gyengéket a szövetkezeti fogyasztásra és termelésre. Meleg köszönetét tolmácsolja a szövetkezeti eszme minden hivatásos munkása részéről a szövetkezet alapítóinak, Balogh Elemér vezérigazgatónak, ugyszintén Szabó György főesperesnek, valamint a szövetkezet minden neves és névtelen munkásának és vezetőjének, Isten áldását kérvén az intézmény jövő működésére.

A diszülést a közeli fenyvesben rendezett majális és flekensütés követte, amelyen a falu népe és a vendégek között báró Bálint Károly, nagyernyei földbirtokos, a szövetkezet igen lelkes tagja és pártfogója is részt vett s amely a legjobb hangulatban a késő esti órákban ért véget. A szövetkezet vezetősége, de első sorban Oláh Károly szövetkezeti elnök lekötözött szeretetméltsággal s a legmesszebbmenő figyelemmel és körültekintéssel gondoskodott a megjelent nagy számú vendégsereg ellátásáról és kényelméről. Éltes Gyula üzletvezetővel együtt, aki a szövetkezet régi lelkiismeretes és igen tevékeny munkása.

Az ünnepség alkalmából táviratilag üdvözölték Szabó György és Balogh

Elemér alapítókat és Rohay Lászlót, a „Hangya” Szövetkezetek Központjának vezérigazgatóját.

Felhívás

azon szövetkezeteinkhez, amelyek saját tulajdonukat képező bolthelyiséggel vagy korcsmahelyiséggel rendelkeznek.

Az új adótörvény értelmében a beépített ingatlanok is újboli és új alapon eszközöndő megadóztatás alá kerülnek. Szövetkezeteink közül többnek saját tulajdonát képező bolthelyisége és korcsmahelyisége van, melyekre fentiek szerint a mostműködő adókiivető bizottságok a „beépített ingatlanok jövedelmének adóját” (Impozitul pe veniturile proprietatilor cladite) fogják kivetni.

Összes szövetkezeteinkhez intézett folyó évi március 23-iki keletű központi körlevelünkben felkértük oly szövetkezeteinket, amelyeknek ingatlanuk is van, hogy ezen ingatlanukat megadóztatásra a többi községbeli beépített ingatlanal együtt a községi előjárásnak a közös adóvallomási ivbe (Declaratie colectiva) jelentsék be idejében.

Az adókiivetési bizottság a beépített ingatlanok (házak) adóját a helyszínen, tehát az oly szövetkezetnél, amelynek saját háza (bolthelyisége, korcsmahelyisége) van, a szövetkezeti boltban, vagy korcsmahelyiségben közszébe tett időben és sorrendben megjelenve, jegyzőkönyvvel (*proces verbal de constatare si impunere*) állapítja meg és veti ki és a jegyzőkönyv egyik példányát a szövetkezetnél hagyja. A szövetkezetnél hagyott s a szövetkezet tulajdonát képező ingatlan adóját megállapító jegyzőkönyvi példányra a szövetkezeti ügyvezető írja rá, hogy azt mikor (év, hó, nap) kézbesítették a szövetkezetnek és e jegyzőkönyvi példányt a központhoz azonnal küldje be, hogy az ellen, amennyiben az adókiivetés sérelmes volna, központunk idejében jogorvoslattal élhessen.

Amennyiben a szövetkezet által használt és saját tulajdonát képező ház bérértékét a bizottság más hasonló bolt, vagy korcsmahelyiségnek használt házak jövedelmével való összehasonlítás útján kell megállapítsa, az adókiivetési jegyzőkönyvnek a központhoz történő beküldése alkalmával, amennyiben a szövetkezet saját tulajdonát képező házra kivetett adót sérelmesnek tartaná, a felebezés indokolása szempontjából mindig közölje a központtal az eljáró adókiivető bizottság által a községben más, a szövetkezeti házzal hasonló természetű (bolt

vagy korcsma) házra nézve megállapított évi bérértéket és a kivetett évi ingatlanadó összegét is.

A központ közleményei.

Vigyázat szélhámos járja be a szövetkezeteiket! Egyik szövetkezetünk arról értesít, hogy központi megbízólevéllel jelentkezett a szövetkezetnél egy egyén, ki Benkő nevű ellenőrnek adta ki magát és megrendeléseket vett fel a szövetkezetben. Csak távozásakor tűnt ki, hogy szélhámosmal van dolga a szövetkezetnek, ki valamelyes uton a központ egy leveléhez hozzájutott és ennek segítségével szándékszik valószínűleg még más szövetkezeteknél is rászédést, csalást elkövetni.

Nyomatékosan figyelmeztetjük szövetkezeteink vezetőit, hogy minden központi ellenőrként jelentkezőtől kérjük első sorban a nevére kiállított fényképes utikönyvecskéjét s ha ilyen nem rendelkezik, ne álljanak szóba vele, mert ellenőreinknek ezen könyvecske szolgál igazolásukul. Közöljük továbbá, hogy ezidő szerint Benkő nevű ellenőrünk nincs, miért is ilyen néven jelentkező egyénnel szemben a legszigorubb elutasító magatartás tanusítandó.

A marosvásárhelyi transzitoraktár körzetébe beosztott szövetkezeteiket értesítjük, miszerint a Bürger sörgyárral megállapodást kötöttünk, hogy a közismert, jó minőségű és zamatu *Bürger-féle sört* marosvásárhelyi raktárunk gyári árban hozhassa forgalomba.

Felhívjuk azonkívül figyelmét az illetékes szövetkezetek ügyvezetőinek, a marosvásárhelyi raktár kellő készleteire, így például a raktárból beszerezhetnek a szövetkezetek kiváló minőségű *bánáti lisztet, kékkövet, mindenféle ital, fűszer és gyarmatárukat*, a régóta várt *Hangya kaszák és gazdasági szerszámok* is megérkeztek a raktárba.

Hisszük, hogy mindenik környékbeli szövetkezet tapasztalhatta marosvásárhelyi raktárunk kellő felszereltségét és hogy rendelései a szövetkezet érdekeinek szem előtt tartásával minden idegen ajánlattal szemben előnyösebben és jobban intézettek el, minélfogva vásárlásait jövőben is kizárólag a raktárunknál fogja eszközölni.

Felhívás összes szövetkezeteinkhez. Az új adótörvény alapján az adókiivető bizottságok (comisiunea anuală) megkezdik működésüket.

Ezzel kapcsolatban felkérjük összes szövetkezeteinket, hogy a nekik a szövetkezetek vállalati adójára (impozitul pe veniturile comerciale si industriale) vonat-

kozólag kézbesített adókiivetési jegyzőkönyveket (*proces verbal de impunere még a kikézbesítés napján és az átvételi kelettel* (év, hó, nap) ellátva központunknak felülvizsgálás végett — esetleges észrevételeik és megjegyzéseik kíséretében — haladéktalanul beküldeni sziveskedjenek, hogy az esetleges sérelmes adókiivetés ellen még idejében jogorvoslattal élhessünk.

Szövetkezeti hírek.

Halálozás. Sulyos veszteség érte az albsi szövetkezetet Bertalan Lajos igazgatósági tag halálával, aki több, mint 10 éve odaadó lelkesedéssel és önzetlenséggel dolgozott a szövetkezet felvirágozásáért. Hasonló veszteséget jelent szövetkezeti életünkben Téglás György bögyözi gazdálkodó elhunyt, mert megboldogult a bögyözi Hangya szövetkezetnek egyik alapítója és csaknem évtizeden keresztül minden bajban és nehézségben hűségesen kitartó irányítója és vezetője volt. Mindketten munkásságukkal hervadhatatlan érdemeket szereztek, emléküket kegyelettel őrizi meg a Hangya szövetkezők tábora.

Ügyvezetés.

A monopol cikkek árusításának engedélyezését több szövetkezetünk kérte, mely ügyben a központ a szövetkezetek támogatására kíván lenni. Az eljárások megkönnyítése céljából a tömegesebb elintézését megfelelőbbnek látjuk és így ezuton felhívást intézünk szövetkezeteinkhez, hogy ahol a monopol cikkek árusítását bevezetni akarják, vagy ahol az engedély gyakorlása valamelyes akadályba ütközik, ezen szövetkezetek vezetőségei az engedély biztosítása céljából az alábbi kérdésekre vonatkozólag pontosan tájékozottassák központunkat.

1. Hány engedély van a községben, melynek alapján monopol-cikkeket árusítanak.

2. Mennyi a község lakosságának száma.

3. Hány lépéssel van jobbra és hány lépéssel van balra a szövetkezethez legközelebb eső monopol árusítási engedéllyel bíró üzlethelyiség.

4. Milyen házszám alatt van a szövetkezet.

5. A boltkezelő vezeték és keresztneve.

6. A boltkezelő illetőségi községe.

7. Hadirokkant, vagy hadiözvegy-e a boltkezelő.

Tájékoztatásul közöljük, hogy amely szövetkezetek fenti ügyben a bejelentést eddig megtették, kérésük már beadott az illetékes hatósághoz és azoknak elintézése mielőbb várható.

A „Hangya” című mellékletet szerkeszté: DR. SZENT-IVÁNYI ÁRPÁD.

A melléklet tulajdonosa:

A „HANGYA” SZÖV. KÖZPONTJA, NAGYENYED

Kiadó:

TÖRÖK BÁLINT

az E. C. E. utikára.

NE HASZNÁLJON MÁST CSAK AZ EREDETI
KIPRÓBÁLT GYÓGYHATÁSÚ
„HANGYA” SÓSBORSZESZT!